

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן

פטור מאישור הסדר כובל להסכם

בין התעשייה האווירית לישראל בע"מ לבין אלטל טכנולוגיסטיקה בע"מ

1. פתח דבר

ביום 4 באפריל 2005 הוגשה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), להסכם בין התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן: "התע"א") לבין אלטל טכנולוגיסטיקה בע"מ (להלן: "אלטל") בדבר שירותי הפעלת כלי טיס בלתי מאוישים (כטב"מ).

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק המושפע מן ההסדר, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכם

התע"א עוסקת בפיתוח, ייצור שיווק הפעלה ומכירה של אמצעי לחימה, ובין היתר מערכות כלי טיס לא מאוישים (כטב"מ). לעתים מספקת התע"א שירותי הפעלה ואחזקה למוצרים אותם היא מייצרת, כשירות נלווה. התע"א זכתה במכרז של משרד הבטחון במסגרתו היא מספקת שירותי הטסה של כטב"מ מתוצרתה לצרכי בטחון שוטף.

אלטל עוסקת, בין היתר, בהקמה, בהפעלה, באחזקה, בהדרכה ובהטמעה של מערכות טכנולוגיות ובטחוניות למשרד הבטחון, בעיקר בכל הנוגע לכוחות היבשה. אלטל מתפעלת ומתחזקת עבור משרד הבטחון מרכז תחקור ובקרת תרגילים (מתב"ת) בבסיס האימונים של מז"י (מרכז זרועות יבשה) ("פרויקט המתב"ת").

שיתוף הפעולה נשוא פטור זה מספק אינטרס הדדי של הצדדים: במסגרת פרויקט המתב"ת נדרשת אלטל, בין היתר, להפעיל ולהטיס כטב"מ – תחום בו אינה עוסקת נכון להיום ואשר אין לה הכשרה כלשהי בו, הכל על פי מצגיהן של אלטל והתע"א. לפי הנטען, שיתוף הפעולה עם התע"א יאפשר לאלטל לקבל את ההכשרה הנדרשת בתחום זה. מטרת התע"א בהתקשרותה בהסכם היא להעביר את ביצוע שירותי הפעלת כטב"מ, אותם היא מספקת למשרד הבטחון, לידי אלטל, המתמחה בביצוע שירותי מיקור חוץ נרחבים אחרים עבור צה"ל.

על פי ההסכם אמורה אלטל לתחזק ולהפעיל כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ מתוצרת התע"א עבור משרד הבטחון, וזאת למשך חמש שנים (בכפוף לסייגים מסוימים המפורטים בהסכם). הצדדים מתחייבים כי במשך תקופת ההסכם לא יתחרו האחד בתחומי פעילותו של האחר, וזאת כמפורט להלן:

1. אלטל לא תעסוק בפיתוח, בייצור, בשילוב, בהתקנה, בהטסה ו/או בתחזוקה של כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ, למעט הפעלתם ואחזקתם בשטח. כל זאת בין לבדה ובין בשיתוף עם אחרים.
2. בכל פרוייקט בתחום כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ בו ניתנה לתע"א הזמנה מאת לקוח, אשר במסגרתו כלולה עבודת הפעלה ואחזקה של מכשירים אלה, ובכפוף לכך שתע"א אינה מעוניינת לבצע את העבודה האמורה בעצמה אלא באמצעות צד שלישי, תהיה תע"א חייבת להזמין את העבודה אך ורק מאת אלטל.
3. תניית הבלעדיות לא תחול במקרה בו יידרש איזה מהצדדים על ידי הלקוח – משרד הבטחון – לקבל הצעות מחיר מאת צדדים שלישיים לאספקת מוצרים או שירותים בתחום שיתוף הפעולה. במקרה כזה יתן כל צד למשנהו זכות סירוב ראשון לבצע את העבודה שבתחום נתח הפעילות של הצד האחר.

3. השפעת ההסכם על התחרות

ההסדר עלול לפגוע בתחרות בשני מישורים: במישור התחרות הפוטנציאלית בין המבקשות לבין עצמן ובמישור התחרות בין המבקשות לבין צדדים שלישיים.

ראשית, ההסדר מונע יכולת תחרות מצד אלטל בתחומי פיתוח וייצור של כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ. כן עשוי ההסדר להוות כר נוח לשיתוף פעולה ולהגבלת התחרות בין המבקשות בכל הנוגע לאספקת שירותי הפעלה ואחזקה של מכשירים אחרים מלבד כטב"מ, המיוצרים על ידי התע"א.

שנית, ההסדר מקשה על כניסה של מתחרים נוספים לתחום אספקת שירותי הפעלה ואחזקה של כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ. זאת בשל הכבילה השניה המתוארת לעיל, לפיה בכל פרוייקט המוזמן מאת תע"א בתחום כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ, הכולל תחזוקה והפעלה של מכשירים אלה, ואשר התע"א אינה מעוניינת לבצעו בעצמה, יהיה עליה להזמין את העבודה אך ורק מאת אלטל.

בנסיבות העניין מצאתי, כי אין ההסדר מקים חשש לפגיעה של ממש בתחרות:

• **אי-תחרות מצד אלטל בתחום פיתוח וייצור של כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ:** נוכח התמקדותה בפעילות יבשתית, לא נראה כי תחום ההתפתחות הטבעי של אלטל הוא פיתוח וייצור של מכשירי כטב"מ. לכן ספק אם נכון להיום מהווה היא מתחרה פוטנציאלית של ממש בתחום זה. לאור זאת, ובהתחשב בכך שמלבד התע"א קיימים לפחות שני מתחרים מקומיים נוספים בתחום ייצור כטב"מ – אלביט וארונאטיקס – אין תניית אי התחרות האמורה מקימה חשש לפגיעה בתחרות בתחום זה.

• **חשש מפני זליגה:** שיתוף הפעולה בין המבקשות נוגע לתחום מצומצם ומובחן ביחס לפעילותה הכוללת של כל אחת מהן. בנסיבות אלה, פוחת החשש שמא ישמש ההסדר פלטפורמה לתיאומים בתחומי תחרות אחרים. כמו כן, ככלל, תחום ההתמחות של התע"א הוא מכשור המיועד לשימוש

אוורירי, בעוד שהשירותים שמעניקה אלטל מיועדים בעיקרם לכוחות היבשתיים – דבר המפחית ממילא את תחומי החפיפה האפשריים בין מוצרי התע"א לבין שירותים אותם מספקת אלטל.

• **הגבלת יכולת התחרות של צדדים שלישיים בתחום תפעול ואחזקת כטב"מ:** בנסיבות העניין שוכנעתי, כי לצד האפשרות הקיימת לפגיעה מסוימת בתחרות הפוטנציאלית, יש בהסדר כדי לתרום בעתיד תרומה של ממש לתחרות בתחום שירותי אחזקה ותפעול של כטב"מ. במסגרת ההסדר מקבלת אלטל הכשרה מאת התע"א בתחום זה, בו טרם עסקה עד עתה. למעשה, נכון להיום, ועל פי מצגי הצדדים, האלטרנטיבה היחידה העומדת בפני משרד הביטחון לביצוע עצמאי של עבודות ההחזקה וההפעלה של מכשירים אלה היא קבלת השירות מאת יצרן הכטב"מ הרלוונטי (ובענייננו – מאת התע"א). לאחר סיום ההתקשרות תוכל אף אלטל לספק שירותי אחזקה ותפעול של כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ, ובכך להעמיד לתע"א תחרות בתחום זה, מייד עם תום ההתקשרות ביניהן.

זאת ועוד. ההסדר אינו מאפשר הפעלת כוח שוק כלפי הלקוח היחיד של השירות הרלוונטי בארץ – משרד הביטחון. לצד התחייבותה של התע"א לבלעדיות כלפי אלטל בנוגע לפרוייקטים הכוללים אחזקה ותפעול של כטב"מים במהלך תקופת ההסכם, מאפשר ההסכם למשרד הביטחון לדרוש מאת התע"א לקבל הצעות מחיר מאת גורמים נוספים לאספקת שירותים בתחום זה. בכך שומר ההסדר על אינטרס הלקוח להבטיח את קבלת השירות בתנאי שוק תחרותיים.

תניית אי התחרות אינה חורגת מן הנחוץ למימוש עיקרו של ההסדר. במהלך תקופת ההסדר מעמידה התע"א לרשות אלטל מידע ועובדים, וזאת לשם הכשרתה בתחום הפעלת ואחזקת כטב"מ וסימולטורים לכטב"מ. טבעי וסביר, כי התע"א תבקש להגביל את השימוש במידע שלה ובעובדיה על ידי אלטל, באופן שלא יבוצע בהם שימוש החורג מן המטרה לשמה הם הועמדו לכתחילה לרשות אלטל. ההסדר כרוך אף בהשקעה נכבדת מצד אלטל, הנכנסת לתחום פעילות שהיא אינה מצויה בו היום. בנסיבות אלה, ברורה הנחיצות והחשיבות שבתניית הבלעדיות כלפי אלטל, הבאה להבטיח הזרמת פעילות לאלטל על ידי התע"א בתחום שיתוף הפעולה, מקום בו תבחר האחרונה שלא לבצעה בעצמה. למען הסר ספק, אני רואה להבהיר כי לא ניתן בזה פטור למגבלת תחרות לאחר סיום ההסכם.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

דרור שטרם

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ל' ניסן, תשס"ה

9 מאי, 2005